

Schepper van licht

Met druppeltjes bleekwater op zwart fluweel schept Bert Vredegoor licht in de duisternis. Zijn doeken uit de serie 'Devotio Moderna' lijken ragfijne rasterwerken waarachter een magische gouden wereld schuil gaat. 'Mijn thema van de afgelopen twintig jaar is de zoektocht naar richting en verlichting.'

De eettafel van de familie Vredegoor staat zonovergoten in de meest zuidelijke hoek van hun Arnhemse huis. Daarboven hangen drie werken uit de serie 'Devotio Moderna', waar Bert zich de laatste jaren aan wijdt. Ik kijk en kan mijn ogen niet geloven. Wat zijn ze prachtig! Magische patronen in alle tinten goud op een doek van zwart fluweel. Tempels van licht, licht in de duisternis, zoals hij dat noemt. De afbeeldingen op zijn website waren al intrigerend, maar de werkelijkheid overtreft alle verwachtingen. De beelden roepen een onbestemd verlangen op. Ze zuigen je naar binnen, naar de geheime kamers achter die gouden constructies, waar het wel heel warm, vredig en zacht moet zijn. Illusie? "Tuurlijk," zegt Bert. "Alles is illusie."

De tand des tijds

Hij laat mij nog even met rust, wijst dan op een beschadiging van één van doeken. Of een beschadiging... Het is een gat, een akelig groot, wreed en misselijk gat. Niet het gevolg van een ongelukje, maar van de techniek zelf die, zoals de kunstenaar uitlegt, niet bestand is tegen de tijd. "Dit zijn nog de origineel gebleekte beelden, en je ziet wat er gebeurt als ze te lang in het zonlicht hangen. Door de combinatie van licht en luchtvochtigheid, die altijd aanwezig is, blijft het chloor doorwerken. Daar denk je niet aan als je het gemaakt hebt. Het is ingedroogd nietwaar? Deze doeken zijn ongeveer vijf jaar oud. Zolang ze een beetje donker in mijn atelier stonden was er niets aan de hand. Maar ik hing ze hier in de zon, nietsvermoedend. Vorig jaar viel dat gat erin. Dramatisch? Ja, aanvankelijk wel. Maar ik heb er iets op gevonden. Nu maak ik er een dia van die wordt gedigitaliseerd en die ik op de computer kan bewerken. Vervolgens wordt de hele voorstelling op wit fluweel geprint. Je krijgt hetzelfde beeld met hetzelfde effect, maar dan houdbaar, kleurecht en ook nog eens in een oplage van hooguit tien exemplaren. En dan niet allemaal tegelijk, maar eerst één. Zo kan ik een nieuwe bestellen op het moment dat het nodig is. Dan krijg ik een rol thuis, ik span hem op en mijn originele beeld, onaangetast, is weer bij mij terug."

Maagdelijk zwart

"Ik ben met deze techniek begonnen omdat ik letterlijk licht wil scheppen in de duisternis. Dat is mijn thema. Ik heb een tijd ongelooflijk donkere schilderijen gemaakt. Bijna zwart, met slechts een paar heldere vlekken, die daardoor mooie bronnen werden van licht en warmte. Maar ik vond het een rare manier van werken. Dat je het licht eerst met heel veel verf moet wegdekken om het daarna zo sterk mogelijk te maken, dat moest toch veel rechtstreeks kunnen. Op een dag zag ik een stuk textiel dat met bleekwater was bewerkt. Maanden mee geëxperimenteerd, tot ik op het idee kwam om een chlooroplossing in een spuit te doen en maar te zien wat er gebeurt als je de vloeistof op een fluwelen doek zou druppelen. Zolang het nog nat is, is dat niet veel. Maar dan... Alsof het wonder zich voor je ogen voltrekt. Het was 1999 en ik had mijn techniek gevonden. Het effect van die druppel beschouw ik achteraf als een conceptie. Zo'n woord als 'maagdelijkheid', dat associëren wij vaak met wit. De witte bruid, de witte onschuld, smetteloos wit. Wit als het zogenaamde niets. Maar het niets is in werkelijkheid zwart, omdat er immers geen licht is. Alleen door licht ontstaat er zoiets als vorm of kleur."

Bert Vredegoor en dochter

Heilige grond 4

Die druppel vloeistof schiep licht en leven op dat ontvangende, maagdelijke zwart. Vandaar het idee van de conceptie. Ik zag het duister letterlijk wijken voor het licht, ik zag het leven geboren worden. Maar chloor is erg agressief.

Dezelfde chemische stof die het leven scheidt, blijkt het ook te vernietigen. Mooie symboliek, nietwaar?"

Kunstdruk

"Des te minder je de vloeistof verdunt, des te meer licht je scheidt. De lichtste plekken zijn vier of vijf keer opnieuw gebleekt. Als je verder gaat, merkte ik, als je zeven of acht keer dezelfde plek inspuit, valt er spontaan een gat in. Dát deed ik dus niet meer. Daarom stonden mijn werken er na een week nog. En na vier maanden nog. En na een jaar nog steeds. Zo kreeg ik het vertrouwen dat deze techniek heel lang, zeg maar een mensenleven, mee zou kunnen gaan.

Toen het mis ging, heb ik diverse restaurateurs van oude boeken opgezocht. Als ik ze vertelde dat ik chloor op fluweel druppelde begonnen ze allemaal erg hard te lachen. Deze mensen doen juist heel veel moeite om chloorverbindingen uit een boek te houden! 'Wat wil je nou eigenlijk?' vroegen ze. 'Je kunt het alleen maar conserveren door het doek te wassen en te spoelen. Maar dán is het ook kapot.'

Ik voelde me compleet failliet. Ik belde met mijn galerie en met alle mensen die inmiddels een doek uit deze Devotio Moderna serie hadden gekocht. Sommige mensen reageerden heel aardig, maar de galerie wilde natuurlijk geen werk meer verkopen dat misschien na een paar maanden al kapot gaat. Ik zat met mijn handen in het haar. Piekeren-piekeren-piekeren. Maanden later vond ik een bedrijf dat onder meer stoffen bedrukt voor modeontwerpers. 'Print Unlimited' heten ze,

'Dezelfde chemische stof die het leven scheidt, blijkt het ook te vernietigen. Mooie symboliek, nietwaar?'

een zeer terechte naam. 'Ja hoor,' zeiden ze, 'kom maar op! Wij zijn in staat om dit te reproduceren.' Dat is onmogelijk, dacht ik. Fluweel is een stof van pollen, dat kun je nooit honderd procent bedrukken. Maar zij wel. Ze spannen het om een cilinder, waardoor de pollen uit gaan staan. En elke vezel wordt geabsorbeerd.

Achteraf gezien was het een geluk bij een ongeluk dat die werken bij mij thuis aan de muur kapot zijn gegaan en ik op zoek moest naar een methode om de beelden te conserveren. Het was een ellendige tijd, maar wat het heeft opgeleverd is beter dan wat het was."

Beeldend vormgever

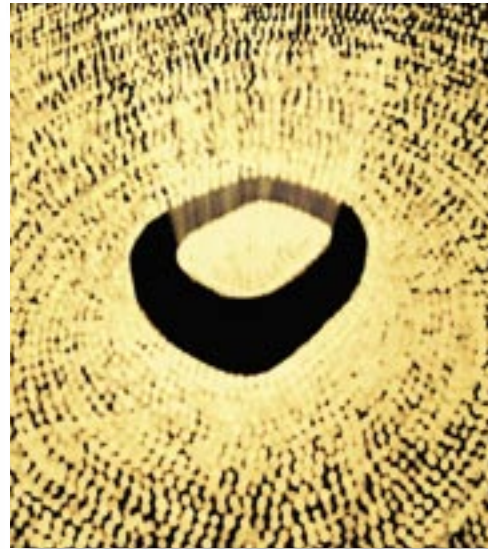
Als een mens zo bezeten is van licht, van het Scheppende Licht, had hij dan niet beter fotograaf kunnen worden? Bert Vredegoor twijfelt geen moment: "O nee," zegt hij. "Ik voel mij een beeldend vormgever. Dat vind ik wat ruimer dan beeldend kunstenaar. Ik maak dan wel kunst, maar alleen omdat het zo heet. Het enige wat ik doe is bestaande dingen samenvoegen en daar, door de vormgeving, een andere betekenis aan toekennen. Ik zie de verbanden, maar ik verzin niks zelf. En zo wil ik het ook. Een mens kan pas zijn verhaal vertellen als hij al heel lang bezig is en

Heilige grond 5

Ontvangt u mij 2

A place to be 2

A place to be 4

'Religie, en dan vooral de mystiek daaromheen, is de grootste trooster van de mensheid.'

terug kan kijken. Als ik moet zeggen wat de afgelopen twintig jaar mijn thema is geweest, blijkt het vooral te gaan om de universele zoektocht naar richting en verlichting. Wij mensen zijn ons voortdurend bewust van de eindigheid van ons bestaan. Dat bewustzijn veroorzaakt pijn. Wat doet een mens dan? Die gaat op zoek naar een pijnstiller. Smart vraagt om troost. Zo hebben wij onze God gecreëerd. Ik ben katholiek opgevoed, maar heb nooit geloofd. God bestaat in ons hoofd, maar is geen bestaande werkelijkheid. Ik ben oprecht verbaasd dat de religies anno 2005 nog zo'n grote rol spelen. Het idee van God is een middel om het leven draaglijk te maken. God is de troost die je zoekt. Een mythe, een symbool van de hoop op verlichting, maar geen werkelijkheid. De mensen kunnen zich niet voorstellen dat wij hier zijn als een product van het toeval, van de evolutie. Maar wat is daar mis mee? Ik vind het een zeer geruststellende gedachte dat wij straks dood gaan en dat het dan afgelopen is. Dan kun je al je energie richten op het NU! Wat is er mooier dan dat? Denk niet dat ik hier sta te preken, dat doe ik niet, dat wil ik niet. Ik wil alleen maar aangeven vanuit welke gedachte mijn werk is gemaakt. Dat is het idee dat religie, en dan vooral de mystiek daaromheen, de grootste trooster van de mensheid is. Ik ben gefascineerd

door religie, ik vind religie het grootste wonder dat er bestaat. Ik ben natuurlijk zelf ook op zoek naar richting en verlichting. Naar schoonheid... geef het maar een naam. Ik heb gemerkt dat ik mij kan laven aan mijn eigen beelden. Ik voel dat ik er wat aan heb, ik kom daarmee het leven door.

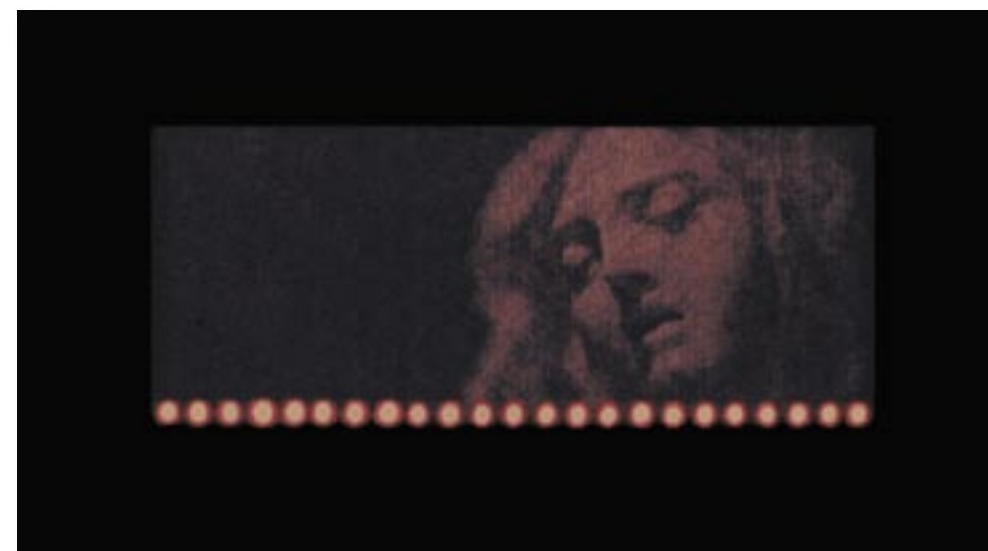
Ik maak zogenaamd 'autonome kunst'. Ik maak dus dingen zoals ik ze maken wil. Maar stel je voor dat niemand ze zou willen zien of exposeren. Nou, dan was ik ermee opgehouden en bijvoorbeeld tuinman geworden. Maar juist omdat het iets met andere mensen doet, omdat de vonk overslaat en ze erdoor worden geraakt...

Ons bestaan, het mijne ook, is zó gelinkt aan religie, dat zelfs ik dit soort processen weer in religieuze termen benoem. Geraakt worden door, vonken die overslaan, dat zijn religieuze ervaringen. Sommige mensen die mijn werk zien worden er volstrekt door gebiologeerd, bijna als een konijn in de koplampen van een auto. Verblind door het licht. Dát wil ik, ik wil de mensen pakken. Niks leuke composities. Het licht in het midden, geen afleiding. Je kijkt waar je naar kijkt - en dat is wat het is.'

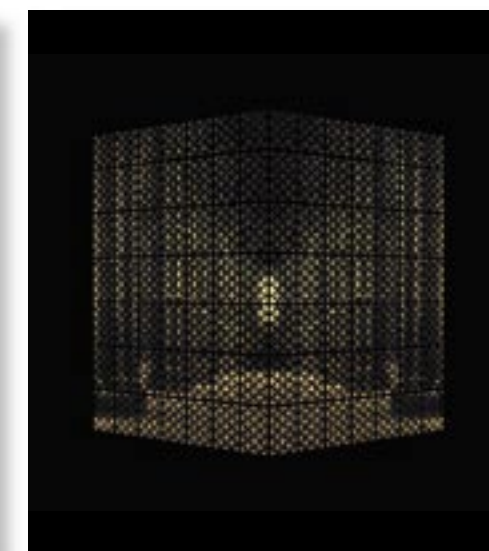
Van 25 november tot en met 31 december worden de achttien werken uit de Devotio Moderna-serie geëxposeerd in het Centrum Beeldende Kunst Gelderland in Arnhem. Voor informatie: 026 3771344 of www.cbkgelderland.nl

Het bureau Amanti d'Arti organiseert regelmatig een 'kunstlunch' rond het werk van Bert Vredegoor. Voor meer informatie: www.bertvredegoor.nl / www.amanti-d-arti.nl

TEKST NAN LUURSEMA FOTOGRAFIE AGNES SPIKKER (PORTRET)

Starring 2

House of make believe

World of make believe